

זריקת אנבים

מכל התיכונים שלנו, המעניינים ביותר הם לעיתים קרובות "השאלות הנוספות" והתשובות הנוספות. בעיקבות תשובות שרים לשאלות שלנו. הדבר מחייב ירכו רעיון במשפט אחד, וכשהיריב הוא אבא אבן, זה מאפשר לא פעם עקיצות משני הצדדים.

בשעתו נסמר שמנכ"ל משרד החוץ איים לנקוט באמצעים נגד אורי אבנרי על כי אמר, במסגרת ויכוח מר עם השמאל החדש בגרמניה, שהגרריר לשעבר אשר בנתן הוא "אידיוט גמור", ואין המדינה אחראית לכל מעשיו.

שאלנו את אבן מה הבסיס החוקי ל- איומי מנכ"ל. אבן האשים את אורי אבנרי בהשמעת "גידופים והשמצות", אך נסוג באופן אלגנטי מן האיומים, באמרו שלא ינקוט בשום פעולה, ושמתכוון לומר כי כנסת היה רק הבעת דעה על אורח.

אורי אבנרי: כבוד השר, אם אינך מסתייג רק מנסיבות חוות הדעת שלי על מר בנותן, מדוע לא הנקת למר בנותן משרה דיפלומטית חדשה, המתאימה ל- כשרונותיו?

אבא אבן: שר החוץ והממשלה רש" אים להסיר את אדושים, בלי להציע לכל אלה שמעריכים אותה משרה דיפלומטית. מר בנותן הועסק בחוזה סנסטיים. הוצע לו תפקיד, והוא לא קיבל אותו.

על פרשת הקצין היוני גורבי פאנאגוליס, שהוסגר למעשה ליוון, לא רצה אבן לדבר. הוא פשוט הזכיר את תשובת שר המשרה לשאלתה קוגמת שלנו, בה טען שמשרד החוץ לא היה מעורב כלל בפרשה.

שלום כהן: מאחר ששר המשרה בי תשובה, לשאלתה הניל שלי, הודה שהגולה פאנאגוליס הובל, בהיותו במעצר, על ידי קצין משרה בכיר לשיחה עם הקונסול ה- יוני — האם צריך להבין מתוך כך שקצין משרה בכיר מוביל עבור לנציג של מדינה זרה, ללא כל התייעצות עם משרד החוץ?

אבא אבן: אבר את הנושא. אני רק יכול להודיע שלא הייתה התייעצות אתי בשום שלב של הנשא.

כלומר: אבא אבן לא הכחיש שהיתה התייעצות במשרד החוץ. הוא רק שיחרר את עצמו מן האחריות לכך.

מדוע הגמין משרד החוץ משלחת פרל- מנטרי של ממשלת סייגו? השיב אבן: כל מי שרוצה לבקר בארץ, מאפשרים לו.

שלום כהן: האם תהיה היענות חיו- בית כזאת גם לבקשה דומה לביקור גם מצד ממשלת צפון וייטנאם, או ממשלת ה- ויאט קונג?

אבא אבן: אני מציע שתבוא ההזמנה — וזאת תתברר בהמשך. אולם, העקרון יחייב: איננו שוללים בואם של מבקרים מפאת תנייתם, ואיך יחסים דיפלומטיים בינינו לבין מדינה כלשהי איננו מהווה עליה מספקת למניעת זכות הביקור.

שלום כהן: האם חל שינוי כלשהו בעמדתה של ממשלת ישראל לגבי שירת יחסים דיפלומטיים מלאים עם ממשלת דרום וייטנאם?

אבא אבן: נושא זה לא הועלה כלל, לא על ידינו ולא על ידי ממשלת ויאט- נאם הדרומית.

שאלתה ברורה הומוריסטית, על בעיה בע- לת משמעות רצינית: **שלום כהן:** במאמר אשר נתפרסם ב- ידיעות אחרונות מציע מר מרדכי בנטוב, שר החינוך, לשגר לחוץ לארץ משי- לתת רחבה, בראשותו של השר בגין ובי- הרב האישים הבאים: אורי עבר גרינברג, משה שמיר, עובד ברעמי, אברהם יפה, ד"ר ישראל אלדד, איסר הראל, אליעזר ליבנת, והשר עזר וייצמן, על-מנת לברר אם ניתן לזכות בתמיכה מרבית מדינות ה- עולם לתוכנית מדינית המבוססת על סיפוח כל הסטחים המוחזקים.

אבא אבן: את הצעותיו ורעיונותיו של מר מרדכי בנטוב קראתי בעתו, כפי שעשה זאת השואל הנכבד. אינני מתנגד לנסיעת האזרחים המוזכרים לחוץ לארץ. אילו אחד מהם זכה לתמיכה בתוכנית ה- נזכרת, ודאי לא היה מהסס להודיע על כך.

היכן הלב והיכן השפתיים?

תמונה היסטורית זו צולמה ב- 1947 והופיעה

אז על שער העולם הזה. נראה בה מזכיר הליגה הערבית, עבד אל-רחמן עזאם (שמאל), כשהוא לוחץ את ידו של משה שרת.

אמר לי פאניקאר, לא על-מנת לקבוע אם הסיפור על פגישה זו הוא אמת היסטורית או לא. הסיפור משקף את הלך-רוחו של מדינאי אסייתי בכיר לגבי מעמדה של מדי- נתי ישראל. בכך החשיבות של הדברים.

טפו! טפו! טפו!

חלק ניכר מפעולתנו כנסת אינו מגיע לידיעת הציבור, מכיוון שהוא מת- נהל במכאנים למוסדות הכנסת. מכתב אחד, למשל, נוגע למילה "טפו", אמר אותה חבר הכנסת מנחם פרוש, כשזרק את סידורי-התפילה הר- פורמי בעת נאומו. היא לא הופיעה ב- פרוטוקול, למרות שנשמע בבירור בק- טע ששודר מעל גלי הרדיו. פנינו במכ- תב ליו"ר הכנסת ותבענו שהמילה תוי- פיע גם בפרוטוקול.

החקירה שנערכה העלתה שהקצרות פשוט לא קלטה את המילה, בהתרגשות הרגע. האחראית על הפרוטוקול, סניגת- מזכיר-הכנסת קלארה ארן, (אשתו של שר החינוך לשעבר), בדקה ומצאה שבמי- לון אבן-שושן אכן מופיעה המילה "טפו", כ"מילת-קריאה, המשמשת תח- לוף ליריקה". המילה הוכנסה לפרוטו- קול בהתאם לדרישתנו.

יותר קשה הייתה קביעת עמדתנו לג- בי החלטת ועדת-הכנסת לגרש את פרוש מיישיבה אחת. גזול היה הרצון להצביע נגד פרוש. אבל איננו מוכנים להתפשר עם חובתנו לעמוד על מישמר הדמוקרטי- ית כנסת, גם כשזו מנוצלת על-ידי מטיפי-שינאה.

לכן, כשהתכונן יו"ר הכנסת לקראת הודעת-יוגיו לפרוש, קם אורי אבנרי ובי- קש להשמיע, "הצעה לסדר", בנאומו קצרצר קבע כי הודעת-יוגיו היא בלתי- חוקית, כשם שהיתה הודעת-יוגיו נגד שלום כהן.

נמנענו מהצבעה על עירעורו של פרוש נגד סילוקו, ונימקנו זאת בנאום הבא. מעניין לציין כי היונו היחידים מבין כל סיעות-האופוזיציה שנמנעו, (מלבד שמיר אל תמיר, שנימק את הימנעותו בנימוק של מה-בכך — שנוסח דבריו של יו"ר ועדת-הכנסת לא מצאה חן בעינינו).

אורי אבנרי: לא הצבענו נגד גירור שו של חבר הכנסת פרוש מהכנסת, באשר איננו יכולים לעבור לסדר-היום על מעשה מחפיר ומביש המחלל את אמונתם של למע- לה ממיליון יהודים, כיהודים וכבני-אדם, והעלול להשפיע בצורה שלילית ביותר על אהדתם ועלייתם לישראל.

מעשה זה, כשהוא בא אחרי עשרים שנה של התנכרות ממש-

מאז אמר מייסד הציונות, שתמונתו תלויה כאן... שלמה לורנץ: האם אתה באמת מאמין שהצגתה, אם נאחנו אסיאתים או אירופים, בה תלויה התנגשות או לא? **אורי אבנרי:** הדבר הרבה יותר עמוק מאשר הצהרה מן השפה ולחוץ. השאלה היא עצם מעמדה של חברתנו החדשה בהתי- נגשות העולמית בין העולם האירופי וצא- צאיו, לבין העולם האסייתי ושותפיו. **אבא אבן:** אין התנגשות עולמית. יש שיתוף עולמי.

אורי אבנרי: יכול כבוד השר לקוות לשיטוף, אבל חוששני שאנחנו כבר נמצאים בתוך ההתנגשות, ושההתנגשות תחריף ות- לך. זה עניין של ויכוח.

...מאז כתב מייסד הציונות, שתמונתו תלויה באולם היה, כי מדינת היהודים תהי- חה חלק מחומת התרבות האירופית נגד הבארבארות, כלומר הבארבארות של אס- יה, הלכנו בדרך שהיתה — כפי שאנחנו יודעים היום — הרת אנונית. ואם צריכים לסלול זאת למייסד הציונות, שגדולתו ה- היסטורית היא כליכך עצומה, שחי באירופה והיה חלק מן העולם האירופי, הוא בהדאי לא עמד בשתי רגליו במציאות של אסיה — האם אפשר לסלול את זה היום, ב-1970, לשר החוץ של ישראל, שאם עכשיו נאום של-כילולו כמיהה להצטרפותה של ישראל לאירופה — לא הצטרפות כלכלית, אלא גם הצטרפות תרבותית, טכנולוגית, פוליטית וכלכלית?

הצטרפות זו היא מראו' המת- רחק מאיתנו, תרתי משמע, תוך כדי כך — הפניית הגב למרחב שאנו נמצאים בו. העובדה שכבוד השר משלם מסי-שפתיים, פשוטו כמשמעו, בכמה מיליון, למורחי התיכונן...

אבא אבן: אולי זה מס לב, או נפש? **אורי אבנרי:** כבוד השר, הקשבתי בדריכות רבה מאוד למה שאמרת, וגם לדברים שאמרת בפעמים אחרות. אם אני שוקל היכן כן הפשט, היכן הלב והיכן השפתיים, אין לי מנוס מהמסקנה שהנפש הפוליטית והלב הפוליטי שלך הם באירופה, והשפתיים הן במרחב.

לוח ישראל ליהדות הרפורמית, ושלילת זכותה האלמנטרית, עלי- פי מגילת העצמאות, לחופש דתי ולשוויון — אין חמור ממנו.

אני גם רואה בחומרה את הדברים שאמר כאן עכשיו חבר הכנסת הרב גריה. אם נבדוק מי התנכר יותר לציונות ולהרצל — ראשי המחנה האורתודוקסי דאו או ראשי המחנה הרפורמי דאו — הרי האורתודוקסים הם שניצחו בהתחרות זו.

אולם לא יכולנו להצביע בעד גירושן של חברי הכנסת פרוש, כי אשר החלטת ועדת-הכנסת נוגדת את תקנון הכנסת והינה בלתי- חוקית בעליל.

לפי סעיף 69 של התקנון מותר להרחיק חבר כנסת ממילוי תפקידו רק בשני מיק- רים מפורשים: הפרעה למהלך השיבה, או פגיעה ביושבראש הישיבה. תפקידו של חבר הכנסת ביבי, יושבראש הישיבה בשעת מעשהו של ח"כ פרוש, היה להפסיק את דברי חבר הכנסת פרוש מייד עם עשיית ה- מעשה המחפיר, או לקרוא אותו לסדר, או אף להפסיק את השיבה. יש לתמוה על כך שלא עשה זאת. אך משלא עשה זאת — אין כל אפשרות וכל זכות להודעת הכנסת לפעול על-פי סעיף 69 (ב) — הקשור כל-כילו לסעיף 69 (א).

לדיעה זו, שהובעה על-ידי חברי הכנסת שלום כהן, בשעה שנימק את העיר- עור שלו על גירוש ממליאת הכנסת, הצי- טרפו מומחים בעלי שם, ביניהם חבר הכ- נסת ד"ר יוחנן בארד, השופט יוסף לם, הפרשן יעקב גיימס רוזנטל ואחרים.

מעשים אלה של ועדת הכנסת הישגים בעינינו ביותר, מכיוון שי- יש בדבר הפיכת מוסד פוליטי, המורכב מנציגיו מפלגות, למעין בית-דין משמעותי, דבר המוכרח לי- הזכיל להמלת הצנזורה של הרוב הקואליציוני על סיעות-מיעוט ארי- פוזיציוניות.

עצם המעשה של ועדת הכנסת הוא בלתי חוקי, חבר הכנסת המיי, ולא הדברים שבאו לנמק אותם. פסול עצם המעשה של ועדת הכנסת, שאתה הצבעת בעדו בפעם שעברה, בפרשת ח"כ שלום כהן.